

Las Vegas, raske biler og menneskesmugling – En del av Festning Europa av Halvdan Haugsbakken

Dette er et reisebrev fra en ukjent middelhavsøy, Lampedusa, som ufrivillig har blitt hjemsoekt av uønskede gjester, ulovlige immigranter. Menneskesmugling til øya har fått den italienske staten til å utplassere store mengder grensepolit og opprette et transittsenter for ulovlige immigranter. Med tiden har Italia fått sin egen Guantánmo.

Da jeg skulle finne ut måter å komme meg til Lampedusa på for litt over ett år siden, i februar 2005, bega jeg meg ut på en vanskelig tur. Dette gjaldt både måten å komme seg dit på, og det å bestille turen. For å ta det siste først, på reisebyrået der jeg bestilte turen hadde de ikke hørt om den italienske øya Lampedusa. Dette var forbausende. Jeg kan godt forstå at man ikke har hørt om alle verdens steder. Men på den annen side, noen geografikunnskaper bør man kanskje ha når en tar jobb i et reisebyrå. Men for dem var smuglerøya Lampedusa altså ukjent. Interessant, var det eneste jeg kunne fastslå. Da jeg sto i skranken for å bestille, fikk jeg to spørsmål jeg ikke forventet å få - hvor ligger det, og et enda merkeligere - hva skal du der å gjøre? Jenta som booket tur for meg fant ikke Lampedusa på datamaskinen sin, og hun lurte på om de hadde noe flyplass der. Det hadde de, fordi den ble bygget i 1969. Jeg forklarte at mitt ærend på Lampedusa var å samle inn data om menneskesmugling. Og umiddelbart, hadde jenta i skranken lest om Lampedusa i Dagbladet. En journalist fra Magasinet hadde vært der. Han hadde skrevet en artikkel om de utrangerte fiskebåtene stappfulle av ulovlige immigranter som uregelmessig skipes fra enten Lybia eller Tunisia til Lampedusa. Gjennom eget research senere, viste det seg at Dagbladets naboavis i Akersgata, VG, også hadde sendt journalister til Europas utpost for å rapportere om den samme tragedien.

Da vi satte i gang med å planlegge reiseruten, var det vanskelig å få meg fram til Lampedusa i løpet av en reisedag. Jeg ønsket en reiserute der jeg kun behøvde én reisedag. Det beste løsningen jenta i reisebyrået kunne komme opp med var to reisedager. Å bruke to døgn på å komme seg til Lampedusa var uaktuelt, da den lille øya ligger i det sentrale Middelhavet. Man burde jo kunne klare det på et døgn, tenkte jeg. Etter intens søking på alle mulige databaser som knytter verdens flyruter sammen til et stort bookingsystem, kom vi fram til følgende reiserute: Avgang fra Oslo rundt kl. 08 om morgenen, ankomst i Roma litt før tolv. Deretter 50 minutters venting, og så fly fra Roma til Palermo på Sicilia. På flyplassen i Palermo ventet jeg i åtte timer på å bli flydd 220 km sør for den gamle mafiaøya til en vulkansk miniklippe hvor ca. 5000 italienere bor. Jeg ankom Lampedusa litt før kl 10 på kvelden, og brukte ca. 18 timer på å komme meg til denne avsidesliggende øya, som noe ufrivillig har blitt en del av Europas ytre grense. Med andre ord, jeg hadde ankommet Festning Europa.

Dommedagen er nær

Som man sikkert har fått med seg fra propagandaen som skyller ut fra global media, står Europa overfor en tikkende migrasjonsbombe som kan føre til fullstendig

kollaps av mottakerkapasiteten i vestlige demokratier. En ukontrollbar demografisk bombe er på veg, sies det. Oppstilt på bestemte steder langs den europeisk-afrikanske grensen står det mennesker med ikke-europisk bakgrunn som vil inn i Edens hage. I flere tiår har Middelhavet omdannet seg til å bli Europas *Rio Grande*, elven som fattige meksikanere bruker for å ta seg inn i det rike USA. Middelhavet skiller nå det utviklende Europa fra det underutviklende Afrika. På flere steder langs grensen foregår menneskesmugling, noe som også skjer på grensen mellom USA og Mexico. En amerikansk virkelighet er nå plassert i Europas hender. Som et svar på denne truende og uholdbare situasjonen, har EUs medlemsstater forstreket overvåkingen av statsgrenser gjennom implementeringen av diverse militante tiltak. Grenseposter både til sjøs og lands har blitt forstreket med mer grensepoliti og oppgradert med komplisert teknologisk utstyr. Gjentatte ganger har vi blitt advart at menneskene som vil inn, er økonomiske immigranter. Sjelden noe annet. Problemet med dem er at de gir blaffen i å søke om lovlig opphold på europeisk jord – de kan sjelden vise til gyldig arbeidskontrakt og tar seg på uhøflig vis inn i det europeiske imperiet til europeerens irritasjon. Dette har de selvsagt ikke lov til, og EUs medlemsstater gjør alt for å sikre seg at de sendes tilbake der de opprinnelig kom fra. Helst skal de ekskluderes for alltid fra det europeiske fellesskapet. Bilder fra både privat og statlig media viser menneskelig tragedie ved Middelhavets strender. Ulovlige immigranter har brukt stiger for å ta seg over høye gjerder som skiller dem fra drømmelandet, eller, de har blitt funnet forkommende i utrangerte fiskebåter som har drevet rundt i Middelhavet i dagevis. Mange dødsfall er på EUs samvittighet og den globale sannheten er at Europa står overfor en oversett flyktningsituasjon. De spanske enklavene Ceuta og Melilla og Gibraltarstredet, har endret seg til å bli adgangspunkter som symboliserer Festning Europa. Men på et annet sted er også festningens konsekvenser reell. Dette skjer på den døde og overbefolkede vulkanklumpen Lampedusa. På Lampedusa foregår det utstrakt menneskesmugling, en kriminell aktivitet den italienske staten har tatt mål av seg å bekjempe.

Den blå perlen - skilpaddens rike

Lampedusa er en geografisk isolert øy, og kun tilgjengelig gjennom lufta eller sjøvegen.^[3] Sammen med øyene Linosa og Lampione, danner de alle sammen Europas syndligste punkt innenfor Middelhavet. På Linosa bor det ca. 450 italienere, mens Lampione er en ubebodd øy med automatisert fyr på toppen. Lampedusa er ukjent for det globale publikumet, men ikke for fastlandsitalienere. For fastlandsfolk er øya kjent som et "chill-out-sted" fra asfaltjungelen, og kosmopolittere valfarter dit på sommeren for å slikke sol. Øya er på det lokale propagandaspråket fremmet som *il blau perle*, den blå perlen. Lampeduserne har tatt skilpadden som symbol. Foruten at skilpadder svømmer fritt rundt i sjøen utenfor øya, er Lampedusa virkelig en blå perle med flotte badeforhold og gjennomsiiktig blått vann. Denne middelhavske blåheten reflekteres i de mange små strendene lokalisert innenfor og utenfor Lampedusa sentrum. Vegene som leder ut fra denne lille bykjernen kan ta deg til noen spektakulære steder, men vegene er i en såpass dårlig stand at en er vært nødt til å være forberett på en noe kronglete tur. Vegene teller ikke mange på Lampedusa, og består enten av betong, grus, sand og noe asfalt. Men flesteparten av dem består av sand. Vegene kan gjøres unna til fots i løpet av en time eller to, men dette hindrer

ikke de fastboende fra å kjøre fort i svingene. For dem, er det å gå, en unødvendig aktivitet, synes det, da det alltid er et eller annet kjøretøy som blir brukt til transportering. Bilen er det mest brukte transportmiddelet på Lampedusa, ikke beina. Og dette er merkelig. Det er mange biler der. Selv om man klarer å gå øya på langs i løpet av en time, brukes bilen til den minste form for transportering. Er distansen 100 meter, for eksempel, velges bilen framfor føttene som fremkomstmiddel.

De unge regjerer

Lampedusa er ni km lang og tre km bred, og har åpenbart kun en lang stripe som tillatter høy hastighet. Fartsgrenser er satt til side, og svidd asfalt luktes lang vei. Dette er rart. Mens vi i Norge kanskje forbinder øde steder med å være fraflyttet og kun befolkes av en gammel, sta, lokal ungar med bopel på et uframkommelig sted, noe i typisk NRK-stil "*Der ein ikkje skulle tru nokon kunne bu*", er det motsatt på den blå perlen. Her er det de unge som regjerer. Gamle er marginalisert, og årsaken til at slik er slik ble forklart med lampedusernes "gamle" tradisjoner for kompleks elskovkunst. De unge har tatt jobb i den nye blomstrende økonomien på øya, nasjonal turisme, en næring som har tatt over som den viktigste leverandøren av arbeidsplasser. De gode pengene de unge tjener, har de reinvestert i nye dyre biler, motorsykler eller mopeder. Å ta seg en spasertur utenfor downtown Lampedusa kan i seg selv være en manndomsprøve. Går man, blir man raskt oppfattet som en hindring for dem som kjører fort. Derfor anbefales det å være varsom om man planlegger ferie på Lampedusa. Lampedusa er ca. 20 kvadrat km og tradisjonelt har fiske vært viktigste næringsvei, en næringsvei som startet opp på midten av 1850-tallet. I tillegg er det stor byggeaktivitet, en næring som sies å ha kommet i kjølvannet av den blomstrende nasjonale turismen. Turismen er nasjonal fordi Lampedusa ennå ikke har blitt kolonisert av den globale charterturismen, en tursime som vi kjenner fra Spania og Hellas, der betonghoteller virker å ha eksitert før bondetid ble abstrakt tid. Slik sett anbefales en tur til Lampedusa, men en bør kunne litt italiensk. Med andre ord, det er få utlendinger der. Mens mange unge har sverget til arbeid i den nasjonale turismen, har fiskeindustrien vært på veg nedover i flere tiår, til tross for at den sysselsetter menn i alle aldere. Om ikke disse næringene passer ens framtidsambisjoner, er det italienske fastlandet neste stoppested.

Las Vegas på middelhavspørle

Lampedusa er sterkt sentralisert. All bebyggelse er konsentrert på et sted på øya, og dette gjør at bosettingsmønsteret har et urbant preg. Som en gjerne kjenner fra Kr. sand. eller Barcelona er gatene konstruert etter en kvadratisk metode. Lange rette gater krysser hverandre og det er umulig å gå seg vill. Slik er det også på Lampedusa. Utenfor bykjernen er det kun et fåtalls bungalows som viser tegn til menneskelig bosetting. Årsaken til at det er slik, forklares ut fra at det ikke er forsvarlig å bosette seg utenfor det som har blitt en moderne opplyst bykjerne. På denne måten er Lampedusa en "byøy", der de rette gatene er fylt med steinhus, som igjen former et lysshow av skilt med navnet på utesteder, cafér og hoteller. På et vis, har Lampedusa noe Las Vegas-aktig over seg, men kasinoene har ennå til gode å bli

virkelig. Hovedgaten, med det pompøse navnet, *Via Roma*, er proppfull av mopeder, motorsykler og biler, som kjører opp og ned hovedgaten hver eneste kveld. Dette gjør Lampedusa til svært så bråkete sted. Turismesesongen starter i mai og avsluttes i september, men er på sitt definitive høydepunkt i august. Jeg ble forklart av mine informanter at dette var et tidspunkt man absolutt burde unngå. Prisene er skrudd opp til det dobbelte og livet på øya stopper ikke opp. Øya sies å ha vært et sted som tiltrekker all verdens folk uansett sosial bakgrunn, men med tiden har prisene steget så kraftig at kun gjester med velfylte lommebøker ferierer på Lampedusa. Ideen om Lampedusa som billig eller dyrt er noe som enhver må nesten teste ut sjøl. Men en ting er sikkert, arbeidet de unge lampeduserne har lagt ned i den ekspanderende turistøkonomien, reinvesteres i andre aktiviteter som utvilsomt må beskrives som moralsk dekadent etter vestlig forstand. Men, ikke minst, som en snart skal se, det man her i Norge kaller for "rånekultur" er også en integrert del av hverdagen på Lampedusa.

Bisarre fartsleker

Baksiden til den hektiske turistsesongen er knyttet til en døsige tid som starter i oktober. Når turistsesongen avtar, og livet vender tilbake til en middelhavsdyll, endres idyllen til en tilstand karakterisert av lang tid og lite aktivitet. Turistene har forlatt øya og et helt annet liv tar til. Men med denne tilstanden følger en annen fryktet fiende fra det moderne livet, *kjedsomhet*. For å finne en motvekt til kjedsomheten er det viktig å finne på aktiviteter som dreper tid. Og dette synes det å være nok av på Lampedusa. For unge er dette en fryktet ting, men de har funnet nøkkelen til sine bekymringer. En av de mest prominente ritualene som karakteriserer Lampedusa, er unge menn som kjører fort på elendige veger i høy fart. Fra deres dyre biler, pumpes det ut høy teknomusikk, og dermed artikuleres et ritual som kun eksisterer med hensikt å drepe tid. Biler og unge menn starter å sameksistere i rituell symbiose og reinkarnerer de klassiske symbolene forbundet med menn og deres ego. Å fullføre flere runder på den lokale "stripa" gjøres hver eneste dag. I seg selv er stripa ikke lang, og gjøres fort unna av lokale formel-1-kjørere. Stripa starter i "downtown" Lampedusa, og ender halvveis oppe på øyas høyeste punkt, *Albero Sole*, og avsluttes nede i sentrum der den begynte. Stripa gjøres unna på ca. 10 minutter, avhengig av både sjåførens egenskaper og bilens ytekapasitet. Noen vil umiddelbart hevde at dette er et vestlig dekadent ritual som burde avskaffes. Andre stemmer vil spørre hva annet kan man ta seg til på en øde øy der det er lite å finne på. Med andre ord, de har et poeng.

Straffekolonien

I brytningen av både dette ritualet og de få vegene som finnes på Lampedusa, synes det å være lite kulturell og lokal bevissthet omkring øyas fortid. Helt siden øya for første gang ble permanent bosatt på midten av 1800-tallet, har Lampedusa hatt en ubetydelig posisjon under forskjellige statsordninger som har erklært eiendomsretten over øya. Historien viser at Lampedusa har hatt en rolle som en type anstalt, der anomalistiske størrelser av nasjonalstaten har blitt sendt for å utføre straffearbeid. Men ikke nok med dette. Øya har hatt militær betydning der ulike avdelinger av

staten i all hemmelighet har utfoldet seg. Leirer av all slags typer har hatt en innbakt posisjon, og de synes nærmest reproduisert i øyas historie. På 1800-tallet sendte ulike kongedømmer dissidenter til Lampedusa for straffearbeid. Under Mussolinis fascistregime ble også politiske motstandere sendt for å bygge opp øyas nåværende infrastruktur. Under den andre verdenskrig, var både britiske og tyske styrker stasjonert der. Amerikanske NATO soldater holdt stand på øya fram til en gang på begynnelsen av 90-tallet. Dette var et direkte svar på Lybias raketangrep på Lampedusa i 1986. Med andre ord, militære aktiviteter har alltid spilt en rolle. Og nok en gang blir militærets rolle og betydningen av leirer, revitalisert med ankomsten av ny gruppe uønskede gjester, *cladenstinis*, eller, ulovlige immigranter på italiensk. Med tilkomsten av dem, og formateringen av menneskesmugling som en del av Lampedusas hverdag, ble det i 1998 opprettet et transittsenter for mottak og internering av ulovlige immigranter. På denne måten har Lampedusa omdannet seg til å være et sted der betydningen av leier overlever.

Menneskesmugling på alvor

Opprettelsen av transittsenteret på Lampedusa er ikke den første som så dagens lys i Italia. Det er rapportert at det finnes ca. 15 til 18 stykker av dem i skolandet, og flere er distribuert på tvers av det italienske fastlandet. De har opparbeidet en lang tradisjon, og de første kom til på begynnelsen av 90-tallet. Murens fall, Balkan-krigen og den etniske rensningen i Kosovo, er noen av faktorene som førte til en uventet strøm av mennesker til Italia. Italia sto overfor den fryktede "migrasjonsbomben", og den ble nå en sannhet som myndighetene måtte håndtere raskt. Både i det nordlige og sørlige Italia kom det en flom av mennesker over landegrensene som tok myndighetene på senga. For å svare på den humanitære situasjonen, sendte myndighetene nødvendig personell og utstyr til grensen. Førstehjelpsmottakk ble opprettet der myndighetene registrerte de ankommende. Men med menneskestrømmen har det blitt hevdet at etnisk mafia profiterte på å smugle desperate mennesker over grensen. Strømmen så ut til å være "unaturlig" og noen måtte stå bak. På dette punktet må man gi italienske myndigheter rett. Med deres aktiviteter fulgte en inflasjon av nye lover og regler i det italienske parlamentet. Enkelte forskere hevder at dette er "hastelover" og italienske myndigheter har i realiteten ikke hatt tid til å diskutere dem godt nok. Foruten at italienske politikere har vedtatt lover som gir ikke-EU-borgere, asylsøkere og flyktninger flere rettigheter og bedre rettsvern, har migrasjonssituasjonen ført til opprettelsen av et massivt utkastelsessystem for uønskede gjester. Italienske politikere hadde ikke ventet denne situasjonen, og utpekte nye fiender av staten – etnisk mafia og ulovlige immigranter. For å redusere innvandringsstrømmen fulgte iverksettelsen av en rekke tilbakesendingsavtaler med sender- og transittland for ulovlige immigranter, noe som markerte en ny pilar i immigrasjonsplanleggingen. Mer og mer ressurser ble satt til å håndtere den uhåndterlige situasjonen, og med den fulgte dannelsen av nærmest aktiv politikk i bekjempelsen av menneskesmugling. Kort sagt, utkastelsessystemet transittleierne er en del av, er lovlige.

Italias Guantánmo

Transittleiren på Lampedusa er sannsynligvis den mest kjente i Italia, og for alt det man vet, vil bli den mest kjente i Europa. Hva som skjer inne i den og hvordan forholdene er der, vet egentlig ingen. Leiren er forbudt område for allmennheten og kun militæret og politi har gyldig adgang. Den enkleste måten å danne seg et bilde av hva som skjer bak murene, er å høre på historiene til dem som har vært der. De forteller ofte om mishandling, og mange ganger er det vanskelig å fatte hva og hvorfor dette fenomenet i det hele tatt har oppstått. På et vis kvalifiserer deres historier til å kalle transittleiren på Lampedusa for Italias Guantánmo. Det er mange symbolske paralleller mellom leirene på Lampedusa og Cuba. Begge to ligger på avsidesliggende øyer og de innesperrede har som regel en ikke-etnisk europeisk opprinnelse. På italiensk er de innesperrede, *cladenstinis*, de ulovlige, omformet til noe menneskelig form for søppel som myndighetene har lite til overs for. Transittleiren er plassert ved flyplassen, og har et høyt gjerde rundt med piggråd og overvåkningskameraer plassert på alle steder der øyet kan se. Disse hjelpemidlene skal kunne identifisere eventuelle fluktforsøk og oppdage andre nysgjerrigperer på ville veier. De mest kritiske røstene hevder at leiren ikke er noe mer enn et fengsel som strider mot internasjonale menneskerettighetskonvensjoner, ratifisert av italienske myndigheter, mens andre tilhengere mener at leiren er et uunnværlig våpen i kampen mot menneskesmugling. Men transittsenterets virkeområde strekker seg ikke bare til dens eksistens. Den inngår i en form for statlig drevet menneskeøkonomi der individer nærmest sirkulerer mellom stater. På samme måte som penger brukes i bytte mot varer og tjenester, "bytter" stater fengslede kropper seg i mellom. Leiren er et mektig symbol på statens absolutte kontroll over menneskelivet. Den kulturelle mystikken knyttet til senteret gir enkelte personer de mest underfundige motiver for å gjennomføre de mest utroligste "stunts". Jeg tenker her først og fremst på journalister som ser det som deres jobb å avsløre og finne sannheten bak murene.

Sannheten er der ute

Derfor er avsløringene til den italienske journalisten Fabrizio Gatti i seg selv svært så imponerende.^[5] Gatti har siden 91 dedikert seg selv til å avsløre forhold ved prostitusjon, ulovlig migrasjon og svart arbeid i skolandet. Med bakgrunn fra dette arbeidet, dro han så til Lampedusa i fjor der han la ut på en noe bisarr utflukt. For å avsløre forholdene ved transittleieren, hoppet han like god ut i farvannet utenfor Lampedusa, et farvann som hver eneste dag patruljeres av italienske grensevakter på jakt etter smuglere og båtflyktninger. Her ble han plukket opp av sine landsmenn i det italienske politiet, men det slo dem aldri å spørre om han var italiensk. Han ga seg ut for å være kurdisk flyktning, og i normal prosedyre ble han eskortert til havnen på Lampedusa. Her registrerte de ham, og videresendte ham til leiren. Synet som lå foran Gatti de neste åtte dagene var ikke et hyggelig ett. For det første måtte Gatti kle seg naken. Han skriver videre at andre *cladenstinis* på senteret ble tvunget til å se på pornobilder på politibetjentenes mobiltelefoner. Den sterke urinstanken kom fra alle steder, da det ikke hadde blitt rengjort på lang tid. Gatti fikk ikke lov til å føre saken sin for en domstol, noe som han hadde krav på ifølge italiensk lov. Men verst

av alt, *cladenstinis* med muslimsk bakgrunn ble slått uten irettesettelse fra sine overordnede. Etter åtte dager på senteret ble Gatti flydd til Agrigento på Sicilia, der han ble gitt en togbillett med ordre om å forlate landet. Det hører også med til historien at transittsenteret var overbefolket. Med en formell kapasitet på underkant av 200 personer, var det ca. 600 ulovlige immigranter bak murene under Gattis soningstid. I kjølvannet av avsløringene, krevde italienske politikere en umiddelbar stenging av senteret. Men med tiden har ikke italienske myndigheter tenkt å legge den ned. Tvert imot. Planen er å øke kapasiteten. Det har i flere år eksistert forslag om å øke kapasiteten fra 200 til 500 plasser. Dette er initiativer som har til hensikt å hindre ytterligere oversvømmelse av ulovlige immigranter. Men på den annen side kan det tenkes at slike tiltak bidrar til å bygge opp om det fryktede Festning Europa på Lampedusa. Så sent som i 2004 var det folkeavstemning på Lampedusa om planene, men lampeduserne sa et klart nei til dem.

En militærøy

Lampedusa er militarisert, og en kan føle det militære nærværet på kroppen. De fleste avdelingene innen politiet og militæret er stasjonert på Lampedusa. Alle sammen har de gjort ulovlig migrasjon til sitt arbeidsområde. De mest kritiske stemmene vil nok hevde at økt grensekontroll på langt sikt sjelden fører til redusert migrasjonsstrøm. Derimot vil den motsatte effekten være tydelig. Statlig nærvær oppmuntrer og stabiliserer menneskesmugling. Basert på tall fra italienske myndigheter, synes antall pågripelser til sjøs å ligge på ca. 10 til 15.000 per år. Dette gjelder hele den italienske sjøgrensen vel og merke. Data tyder lite på at det motsatte vil skje – at menneskesmugling vil forsvinne fra kartet. Kanskje har dette aldri vært planen til myndighetene, men deres hensikt er å være der i lang tid. Tar man seg en tur utenfor bykjernen Lampedusa, kommer man raskt over militær installasjoner som forteller deg om den potensielle risken for å bli straffet om du legger ut om deres nærvær på Lampedusa. Plakater er satt opp med streng beskjed om fotoforbud. Det er alltid en politibil å se, som farer av sted eller betjenter som snakker med hverandre på gata. Lampedusa, med andre ord, er under militært herredømme. Havnen og flyplassen er de to viktigste og strategiske stedene der de har utplassert sine ressurser. Alle sammen deltar i kampen mot de ulovlige immigrantene. Den italienske tollvesenet, *La Guardia di Finanzia*, overvåker farvannene utenfor Lampedusa. Italienske suverenitet strekker seg ca. 100 til 180 nautiske mil utenfor Lampedusa, før man når Lybias eller Tunisias farvann. *La Guardia di Finanzia* sies å være den eneste grenen av italiensk ordensmakten som har kompetanse til å vokte Italias grenser til sjøs. Og det kan sies at *La Guardia di Finanzia* er de som kjenner best til smuglerens identitet.

De anonyme smuglerne

Hvem er smuglerne og hvordan jobber de? Egentlig vet man lite om smuglernes identitet. Men det som er sikkert - de jobber på Lybias og Tunisias kyststripe og har spesialisert seg på å smugle til sjøs. Det reelle motivet for å drive smugling, synes å være drevet av de store summene en kan tjene. En ulovlig immigrant fortalte til en norsk avis at han betalte \$ 1200 for en tur over til Europa. Derfra kan en fort regne

seg til store summer, når 1000 immigranter sendes over i en og samme forsending. Smuglingen karakteriseres av små og store forsendinger, og høysesongen for menneskesmuglingen virker å være på sommeren. Det forekommer flere overfarter i løpet av året, og de består av gamle fiskebåter overfylt med mennesker til randen. De brukte båtene har sjelden tak og toalett ombord. Så mange som 150 til 200 personer kan være om bord, og båtene måler fra ti til 15 meter. De minste forsendingene har ca. 50 stykker om bord, mens de største har hatt 1200 ulovlige immigranter. Det er vanligvis mange håpefulle om bord. Mange overfarter er ikke offisielt registrert, og en har ingen sikre tall på mislykkede overfarter. En overfart tar ca. et døgn, men det er rapportert om episoder der båter har drevet rundt i den sisilianske kanalen i opp til 17 døgn. Båtens kaptein følger aldri med, så passasjerene er overlatt til seg selv å finne veien til Lampedusa. Årsaken til dette er at båtens kaptein sannsynlig vil være en del av smuglerne. Ifølge egne kilder i det italienske tollvesenet, sies det at det foregår storstilt selvrekruttering av passasjerer på den andre siden. Passasjerer, eller ulovlige immigranter, som klarer å rekruttere nok passasjerer, sies ofte å få en gratis tur over. Og dette gjør at ulovlige immigranter også er smuglere. Men det antas at de reelle smuglerne tilhører nordafrikanske mafiaorganisasjoner.

Hjemsendingen starter

Når *La Guardia di Finanzia* har pågrepet en båt, blir den umiddelbart ført til Lampedusas havn. Her venter det et scenario, der menn i uniform dominerer bildet. Passasjerer registreres, navn, nasjonal identitet, kjønn og reisedokumenter spørres etter. Sjelden har de ulovlige immigrantene de rette reisedokumentene på seg, da de stort sett er forfalsket. Dessuten kan rett identifisering bety retur til opprinnelse- eller transitland. Etter registrering tas de med til transittsenteret der tilbakesendingen starter umiddelbart. Som nevnt tidligere i artikkelen, inngikk italienske myndigheter flere tilbakesendingsavtaler med forskjellige utviklingsland. En kontroversiell en, er den som ble inngått mellom Italia og Lybia i 2002 og ytterligere gjenforhandlet i 2004. En direkte virkning av den er opprettelsen av en luftbro fra Lampedusa til Lybia. Da jeg bodde på Lampedusa i fjor, ankom det ca. 1200 ulovlige immigranter i løpet av 48 døgn, det høyeste noensinne til den blå perlen på så få timer. Flytrafikken på øya var enorm, og flere fly fra det italienske flyvåpenet deltok i tilbakesendingen. Da disse ikke deltok, tok chartrede fly over jobben. Dette viser i stor grad hvordan en grense uttrykker seg, og hvordan italienske og europeiske myndigheter vil at migrasjonsstrømmer til Europa bør utarte seg – den skal snus og menneskene sendes tilbake hvor de opprinnelig kom fra.

^[1] Se: <http://www.dagbladet.no/magasinet/2004/10/08/410749.html>

^[2] Se: <http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=249264>

^[3] For mer info om Lampedusa, se: <http://www.lampedusa.to/>

[4] Cesareo, Vincenzo: After Emergency, Towards Integration, i *The Tenth Italian Report on Migrations* 2004. Fondazione ISMU, Milan. 2005.

[5] Se:

<http://www.espressonline.it/eol/free/jsp/detail.jsp?idCategory=4821&idContent=1129502&m2s=a>

[6] Se: Se: <http://www.dagbladet.no/magasinet/2004/10/08/410749.html>

Mai 2006 (©) Haugsbakken Publikasjoner